

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра педіатрії №1

ЗАТВЕРДЖУЮ

в.о. проректора з науково-педагогічної роботи
проф. Світлана КОТЮЖИНСЬКА
" 01 " 09 2022 р

РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДІАТРІЯ»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 222 «Медицина»

Освітньо-професійна програма: «Медицина»

2022

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Медицина» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 222 «Медицина» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 9 від 23 червня 2022 року).

Розробники:

завідувач кафедри, чл.-кор. НАМН України, д.мед.н., проф. Аряев М.Л.
завуч кафедри, к.мед.н., доц. Капліна Л.Є., к.мед.н., доц. Сеньківська Л.І

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педіатрії № 1
Протокол № __21__ від 29.06.2022 р.

Завідувач кафедри _____ Микола АРЯЄВ

Погоджено із гарантом ОПП _____ Валерія МАРІЧЕРЕДА

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з педіатричних дисциплін ОНМедУ
Протокол № _6_ від 30.06.2022 р.

/ Голова предметної циклової методичної комісії з педіатричних дисциплін ОНМедУ

_____ Наталія КОТОВА

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____
Протокол № __ __ від “ __ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____
Протокол № __ __ від “ __ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість:	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	<i>Денна форма навчання</i> <i>Обов'язкова дисципліна</i>
Кредитів: 3		<i>Рік підготовки: 5</i>
Годин: 90	Спеціальність 222 «Медицина»	<i>Семестри IX – X</i> <i>Лекції (6 год.)</i>
Змістових модулів: 3	Рівень вищої освіти другий (магістерський)	<i>Семінарські (0 год.)</i> <i>Практичні (68 год.)</i> <i>Лабораторні (0 год.)</i> <i>Самостійна робота (16 год.)</i> <i>у т.ч. індивідуальні завдання (0 год.)</i> <i>Форма підсумкового контролю – іспит</i>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання.

Мета: Опанування здобувачем вищої освіти знань і формування елементів професійних компетентностей в галузі педіатрії, підрозділів: неонатології, дитячої ендокринології, дитячої гематології та удосконалення навичок та компетентностей, набутих при вивченні попередніх дисциплін

Завдання:

1. Формування вмінь та навичок та професійних компетентностей з неонатології, дитячої ендокринології, дитячої гематології.

2. Удосконалення навичок опитування, обґрунтування клінічного діагнозу, складання плану лабораторних та інструментальних досліджень при неонатальних, ендокринних та гематологічних захворювань у дітей.

3. Опанування вмінням визначати тактику лікування та профілактики неонатальних, ендокринних та гематологічних захворювань у дітей.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Загальних (ЗК):

ЗК1 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2 – Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3 – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4 – Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК5 – Здатність до адаптації та дії в новій.

ЗК6 – Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7 – Здатність працювати в команді

ЗК8 – Здатність до міжособистої взаємодії.

ЗК11 – Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел

ЗК12 – Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків

ЗК13 – Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем

Спеціальних (СК):

СК1 – Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

СК2 – Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.

СК3 – Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.

- СК5 – Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань
- СК6 – Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань
- СК7 – Здатність до діагностування невідкладних станів
- СК8 – Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.
- СК10 – Здатність до виконання медичних маніпуляцій.
- СК11 – Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності
- СК13 – Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.
- СК16 – Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм
- СК24 – Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами
- СК26 – Здатність визначати тактику ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН1 Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
- ПРН2 Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я
- ПРН3 Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем
- ПРН4 Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2)
- ПРН5 Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта
- ПРН6 Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).
- ПРН7 Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).
- ПРН8 Визначити головний клінічний синдром або симптом, яким обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.
- ПРН9 Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.
- ПРН10 Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН12 Проводити оцінку загального стану новонародженої дитини шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

ПРН13 Проводити оцінку та моніторинг фізичного та психомоторного розвитку дитини, надавати рекомендації з вигодовування та особливостей харчування залежно від віку, організувати проведення профілактичних щеплень за календарем.

ПРН14 Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.

ПРН17 Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

ПРН21 Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію

ПРН30 Визначати тактику ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду (діти, вагітні, працівники, професії яких передбачають обов'язковий диспансерний огляд).

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати: Етіологію, патогенез, клініку, діагностику, диференційну діагностику, лікування, профілактику неонатальних, ендокринних, гематологічних захворювань у дітей.

Вміти:

- Спілкуватися з дитиною та її батьками, збирати скарги, анамнез життя та захворювання.
- Оцінювати фізичний та психомоторний розвиток дітей надавати рекомендації з вигодовування та особливостей харчування залежно від віку.
- Проводити клінічне обстеження дітей різного віку за стандартними методиками.
- Аналізувати результати лабораторних, функціональних та інструментальних досліджень.
- Проводити диференційну діагностику та обґрунтовувати клінічний діагноз.
- Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах у дітей.
- Визначати характер та принципи лікування хворих дітей на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
- Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) при неонатальних, ендокринних та гематологічних захворюваннях у дітей.
- Вести медичну документацію при поширених захворюваннях у дітей.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Неонатологія

Тема 1. Організація надання неонатальної допомоги в Україні.

Організація надання неонатальної допомоги в Україні. Питання біоетики в сучасній неонатології. Медичний догляд за здоровою новонародженою дитиною. Недоношені діти. Діти із затримкою внутрішньоутробного розвитку. Критерії визначення недоношеності. Особливості адаптації передчасно народжених дітей. Етіологічні фактори недоношеності. Анатомо-фізіологічні особливості. Класифікація недоношених дітей за масою тіла при народженні та співвідношенням фізичного розвитку та гестаційного віку. Оцінка морфологічної та нейро-функціональної зрілості передчасно народжених дітей (за шкалою Балард). Принципи виходжування недоношених дітей. Особливості вигодовування недоношених дітей. Екстрена допомога при основних невідкладних станах у недоношених новонароджених: гіпотермії, дихальній недостатності, гіпоглікемії. Затримка внутрішньоутробного розвитку: причини, постнатальна діагностика, особливості ранньої неонатальної адаптації.

Тема 2. Асфіксія новонародженого. Пологова травма

Асфіксія новонародженого: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз. Первинна реанімація новонароджених.

Пологова травма: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.

Тема 3. Захворювання органів дихання Респіраторний дистрес-синдром новонароджених: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз. Пневмонія новонароджених: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.

Тема 4. Гемолітична хвороба новонароджених (ГХН). Геморагічна хвороба новонароджених.

Гемолітична хвороба новонароджених: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.

Геморагічна хвороба новонароджених: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.

Тема 5. Внутрішньоутробні інфекції.

TORCH-інфекції новонароджених: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.

Тема 6. Бактеріальні інфекції та сепсис новонароджених. Гнійно-запальні захворювання шкіри та підшкірно-жирової клітковини новонароджених, захворювання пупкового канатика, пупкової ранки та пупкових судин: класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз. Сепсис новонароджених: визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.

Змістовий модуль 2. Хвороби системи крові у дітей

Тема 7. Анемії у дітей.

Анемії у дітей (дефіцитні, постгеморагічні, гемолітичні, внаслідок порушення гемопоезу): визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.

Тема 8. Геморагічні захворювання у дітей. Коагулопатії (гемофілія): у дітей: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз. Тромбоцитопенії (тромбоцитопенічна ідіопатична пурпура) у дітей: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз. Геморагічний васкуліт у дітей: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз. Невідкладна допомога при кровотечах у дітей.

Тема 9. Лейкемії та лімфоми у дітей.

Лейкемії у дітей: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз, паліативна допомога.

Лімфоми у дітей: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз, паліативна допомога.

Змістовий модуль 3. Хвороби ендокринної системи у дітей.

Тема 10. Цукровий діабет у дітей.

Цукровий діабет у дітей: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз. Гострі та хронічні ускладнення цукрового діабету у дітей. Гіперглікемічна кетоацидотична та гіпоглікемічна коми у дітей: причини виникнення, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, надання невідкладної допомоги, профілактика.

Тема 11. Захворювання щитовидної залози та гіпоталамо-гіпофізарної системи, у дітей.
Класифікація захворювань щитовидної залози у дітей. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика та прогноз дифузного токсичного зобу, гіпотиреозу, аутоімунного тиреоїдиту, ендемічного зобу у дітей. Невідкладна допомога при тиреотоксичній кризі у дітей. Захворювання гіпоталамо-гіпофізарної системи, у дітей. Етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.

Тема 12. Захворювання статевих залоз та наднирників у дітей. Ожиріння у дітей.
Захворювання статевих залоз (затримка та прискорення статевого розвитку, невизначена стать) та наднирників у дітей (адрено-генітальний синдром, хронічна надниркова недостатність). Етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз. Ожиріння у дітей. Визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	СРС
Змістовий модуль 1. Неонатологія						
Тема 1 Організація надання неонатальної допомоги в Україні. Недоношені діти. Діти із затримкою внутрішньоутробного розвитку.	7	2	0	4	0	1
Тема 2. Асфіксія новонародженого. Пологова травма.	8	0	0	6	0	1
Тема 3. Захворювання органів дихання у новонароджених дітей.	8	0	0	6	0	1
Тема 4. Гемолітична хвороба новонароджених (ГХН). Геморагічна хвороба новонароджених.	9	2	0	6	0	1
Тема 5. Внутрішньоутробні інфекції	8	0	0	6	0	1
Тема 6. Бактеріальні інфекції та сепсис новонароджених.	6	0	0	4	0	1
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	46	4	0	32	0	6

Змістовий модуль 2. Хвороби системи крові у дітей						
Тема 7. Анемії у дітей.	5	0	0	4	0	1
Тема 8 Геморагічні захворювання у дітей.	5	0	0	4	0	1
Тема 9. Лейкемії та лімфоми у дітей.	7	0	0	6	0	1
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	17	0	0	14	0	3
Змістовий модуль 3. Хвороби ендокринної системи у дітей						
Тема 10. Цукровий діабет у дітей.	9	2	0	6	0	1
Тема 11. Захворювання щитовидної залози та гіпоталамо-гіпофізарної системи, у дітей	7	0	0	6	0	1
Тема 12. Захворювання статевих залоз та наднирників у дітей. Ожиріння у дітей	5	0	0	4	0	1
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	21	2	0	16	0	3
<i>Індивідуальні завдання</i>	0	0	0	0	0	4
Усього годин	84	6	0	62	0	16

5. Теми лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять

№	Тема	Кільк. годин
1.	Лекція 1. Організація надання неонатальної допомоги в Україні. Медичний догляд за здоровою новонародженою дитиною. Недоношені діти. Особливості вигодовування та виходжування недоношених дітей. Діти із затримкою внутрішньоутробного розвитку. Екстрена допомога при основних невідкладних станах у недоношених новонароджених: гіпотермії, дихальній недостатності, гіпоглікемії. Питання біоетики в сучасній неонатології.	2
2.	Лекція 2. Гемолітична та геморагічна хвороби новонароджених.	2
3.	Лекція 3. Цукровий діабет у дітей.	2
	Всього	6

5.2. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

5.3. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кіл-ть годин
1.	Тема 1. Практичне заняття 1. Організація надання неонатальної допомоги в Україні. Медичний догляд за здоровою новонародженою дитиною. Недоношені діти. Критерії визначення недоношеності. Особливості адаптації передчасно народжених дітей. Етіологічні фактори недоношеності. Анатомо-фізіологічні особливості. Класифікація недоношених дітей за масою тіла при народженні та співвідношенням фізичного розвитку та гестаційного віку. Оцінка морфологічної та нейро-функціональної зрілості передчасно народжених дітей (за шкалою Балард). Принципи виходжування недоношених дітей. Особливості вигодовування недоношених дітей. Екстрена допомога при основних невідкладних станах у недоношених новонароджених: гіпотермії, дихальній недостатності, гіпоглікемії.	2
2.	Тема 1. Практичне заняття 2. Організація надання неонатальної допомоги в Україні. Затримка внутрішньоутробного розвитку: причини, постнатальна діагностика, особливості ранньої неонатальної адаптації.	2
3.	Тема 2. Практичне заняття 3. Асфіксія новонародженого: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз..	2
4.	Тема 2. Практичне заняття 4. Асфіксія новонародженого. Первинна реанімація новонароджених	2
5.	Тема 2. Практичне заняття 5. Пологова травма: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.	2
6.	Тема 3. Практичне заняття 6. Захворювання органів дихання у новонароджених дітей. Респіраторний дистрес-синдром новонароджених: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.	2
7.	Тема 3. Практичне заняття 7. Захворювання органів дихання у новонароджених дітей. Пневмонія новонароджених: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика.	2
8.	Тема 3. Практичне заняття 8. Захворювання органів дихання у новонароджених дітей. Пневмонія новонароджених: диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.	2
9.	Тема 4. Практичне заняття 9. Гемолітична хвороба новонароджених: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика.	2
10.	Тема 4. Практичне заняття 10. Гемолітична хвороба новонароджених: диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.	2
11.	Тема 4. Практичне заняття 11. Геморагічна хвороба новонароджених: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.	2
12.	Тема 5. Практичне заняття 12.	2

	Внутрішньоутробні інфекції. TORCH-інфекції новонароджених: етіологія, патогенез, клініка,.	
13.	Тема 5. Практичне заняття 13. Внутрішньоутробні інфекції. TORCH-інфекції новонароджених: діагностика, диференціальна діагностика.	2
14.	Тема 5. Практичне заняття 14. Внутрішньоутробні інфекції..Лікування, профілактика, прогноз.	2
15.	Тема 6. Практичне заняття 15. Бактеріальні інфекції та сепсис новонароджених. Гнійно-запальні захворювання шкіри та підшкірно-жирової клітковини новонароджених, захворювання пупкового канатика, пупкової ранки та пупкових судин: класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.	2
16.	Тема 6. Практичне заняття 16. Бактеріальні інфекції та сепсис новонароджених. Сепсис новонароджених: визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.	2
17.	Тема 7. Практичне заняття 17. Анемії у дітей. Анемії у дітей (дефіцитні, постгеморагічні,: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.	2
18.	Тема 7. Практичне заняття 18. Анемії у дітей. Анемії у дітей (гемолітичні, внаслідок порушення гемопоезу): визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.	2
19.	Тема 8. Практичне заняття 19. Геморагічні захворювання у дітей. Коагулопатії (гемофілія): у дітей: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз. Тромбоцитопенії (тромбоцитопенічна ідіопатична пурпура) у дітей: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз	2
20.	Тема 8. Практичне заняття 20. Геморагічні захворювання у дітей. Геморагічний васкуліт у дітей: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз. Невідкладна допомога при кровотечах у дітей.	2
21.	Тема 9. Практичне заняття 21. Лейкемії та лімфоми у дітей. Лейкемії у дітей: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика.	2
22.	Тема 9. Практичне заняття 22. Лейкемії та лімфоми у дітей. Лейкемії у дітей: лікування, профілактика, прогноз, паліативна допомога	2
23.	Тема 9. Практичне заняття 23. Лейкемії та лімфоми у дітей. Лімфоми у дітей: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз, паліативна допомога.	2

24.	Тема 10. Практичне заняття 24. Цукровий діабет у дітей. Цукровий діабет у дітей: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика.	2
25.	Тема 10. Практичне заняття 25. Цукровий діабет у дітей. Цукровий діабет у дітей: диференційна діагностика, лікування, профілактика, прогноз. Хронічні ускладнення цукрового діабету у дітей..	2
26.	Тема 10. Практичне заняття 26. Цукровий діабет у дітей. Цукровий діабет у дітей: Гострі ускладнення Гіперглікемічна кетоацидотична та гіпоглікемічна коми у дітей: причини виникнення, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, надання невідкладної допомоги, профілактика	2
27.	Тема 11. Практичне заняття 27. Захворювання щитовидної залози у дітей. Класифікація захворювань щитовидної залози у дітей. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика дифузного токсичного зобу, гіпотиреозу, аутоімунного тиреоїдиту, ендемічного зобу у дітей.	2
28.	Тема 11. Практичне заняття 28. Захворювання щитовидної залози у дітей. Лікування, профілактика та прогноз дифузного токсичного зобу, гіпотиреозу, аутоімунного тиреоїдиту, ендемічного зобу у дітей. Невідкладна допомога при тиреотоксичній кризі у дітей.	2
29.	Тема 11. Практичне заняття 29. Захворювання гіпоталамо-гіпофізарної системи, у дітей. Етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз	2
30.	Тема 12. Практичне заняття 30. Захворювання статевих залоз та наднирників у дітей. Захворювання статевих залоз (затримка та прискорення статевого розвитку, невизначена стать) та наднирників у дітей (адрено-генітальний синдром, хронічна надниркова недостатність). Етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.	2
31.	Тема 12. Практичне заняття 31. Ожиріння у дітей. Визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз	2
	Разом	62

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

№	Назва теми / види завдань	Кіл-ть годин
1.	Тема 1. Підготовка до практичних занять 1 – 2	1
2.	Тема 2. Підготовка до практичних занять 3 - 5	1
3.	Тема 3. Підготовка до практичних занять 6 – 8	1
4.	Тема 4. Підготовка до практичних занять 9 – 11	1
5.	Тема 5. Підготовка до практичних занять 12 - 14	1

6.	Тема 6. Підготовка до практичних занять 15 - 16	1
7.	Тема 7. Підготовка до практичних занять 17 - 18	1
8.	Тема 8. Підготовка до практичних занять 19 – 20	1
9.	Тема 9. Підготовка до практичних занять 21 - 23	1
10.	Тема 10. Підготовка до практичних занять 24 - 26	1
11.	Тема 11. Підготовка до практичних занять 27 - 29	1
12.	Тема 12. Підготовка до практичних занять 30 - 31	1
13.	Навчальна історія хвороби новонародженого.	4
	Разом	16

7. Методи навчання

Лекції.

Практичні заняття: бесіда, вирішення клінічних ситуаційних задач, відпрацювання навичок огляду пацієнта, демонстрація та відпрацювання навичок виконання маніпуляцій за переліком 5, інструктаж та відпрацювання навичок на симуляційних муляжах, тренувальні вправи з діагностики найбільш неонатальних, ендокринних, гематологічних захворювань у дітей.

Самостійна робота: самостійна робота з підручником, самостійна робота з банком тестових завдань Крок-2, самостійне вирішення клінічних завдань, оцінка фізичного розвитку дітей, написання історії хвороби новонародженої дитини.

8. Форми контролю та методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: усне опитування, тестування, оцінювання виконання практичних навичок, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті.

Підсумковий контроль: тестування, диференційний залік.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

- Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
 - методи: опитування, вирішення ситуаційної клінічної задачі, тестових завдань;
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
- Оцінка практичних навичок та маніпуляцій з теми заняття:
 - методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2;
- Оцінювання роботи із пацієнтом з теми заняття:
 - методи: оцінювання: а) комунікативних навичок спілкування з пацієнтом та його батьками, б) методики клінічного обстеження; в) правильність призначення та оцінки лабораторних та інструментальних досліджень, г) дотримання алгоритму проведення диференціального діагнозу д) обґрунтування клінічного діагнозу, е) складання плану лікування
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину, а саме 5, 4, 3, 2.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті:

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, приймає активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, тестових завдань, впевнено демонструє практичні навички під час огляду хворої дитини та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.

Добре «4»	Здобувач добре володіє матеріалом, приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, тестових завдань, демонструє практичні навички під час огляду хворої дитини та інтерпритації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, тестових завдань, демонструє практичні навички під час огляду хворої дитини та інтерпритації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з суттєвими помилками.
Незадовільно «2»	Здобувач не володіє матеріалом, не приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, тестових завдань, не демонструє практичні навички під час огляду хворої дитини та інтерпритації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень.

Критерії поточного оцінювання індивідуальної самостійної роботи – навчальної історії хвороби новонародженої дитини:

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач повно відобразив скарги, анамнез хвороби та життя, данні клінічного обстеження дитини та вірно інтерпритував данні клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, склав повний план обстеження дитини, демонстрував клінічне мислення під час обґрунтування клінічного діагнозу, склав план лікування з визначенням назви препарату, дози, тривалості лікування.
Добре «4»	Здобувач відобразив скарги, анамнез хвороби та життя, данні клінічного обстеження дитини, інтерпритував данні клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, склав план обстеження дитини, демонстрував клінічне мислення під час обґрунтування клінічного діагнозу, склав план лікування з визначенням назви препарату, дози, тривалості лікування, з деякими помилками.
Задовільно «3»	Здобувач відобразив скарги, анамнез хвороби та життя, данні клінічного обстеження дитини, інтерпритував данні клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, склав план обстеження дитини, обґрунтував клінічний діагноз, склав план лікування, з суттєвими помилками.
Незадовільно «2»	Здобувач не відобразив скарги, анамнез хвороби та життя, данні клінічного обстеження дитини, не інтерпритував данні клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, не склав план обстеження дитини, не обґрунтував клінічний діагноз, не склав план лікування, або не написав історію хвороби взагалі.

Оцінка з історії хвороби є складовою середньоарифметичної оцінки за поточну діяльність.

Здобувач допускається до диференційного заліку за умови виконання вимог навчальної програми та в разі, якщо за поточну навчальну діяльність він отримав не менше 3,00 балів.

Оцінювання результатів навчання під час підсумкового контролю

Зміст оцінюваної діяльності	Кількість балів
Вирішення клінічних задач	1
Відповідь на теоретичні запитання	1

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти на диференційному

заліку:

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач освіти правильно, точно і повно виконав всі отримані завдання, чітко і логічно відповів на поставлені запитання. Ґрунтовно і всебічно знає зміст теоретичних питань, вільно володіє професійною та науковою термінологією. Логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичних завдань. При вирішенні клінічної задачі правильно інтерпретував дані анамнезу, результати клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень, правильно відповідав на всі поставлені питання і переконливо обґрунтовував свою точку зору, міг запропонувати та обґрунтувати альтернативний варіант рішення з окремих питань. При розв'язанні практичного завдання правильно демонстрував виконання практичних навичок, точно дотримувався алгоритму їхнього виконання.
Добре «4»	Здобувач освіти достатньо повно виконав всі отримані завдання, чітко і логічно відповів на поставлені запитання. Достатньо глибоко і всебічно знає зміст теоретичних питань, володіє професійною та науковою термінологією. Логічно мислить і будує відповідь, використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичних завдань. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускає несуттєві помилки, які усуваються самим здобувачем, коли на них вказує екзаменатор. При вирішенні клінічної задачі припускався несуттєвих помилок чи неточності в інтерпретації даних анамнезу, результатів клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень, без суттєвих помилок відповідав на всі поставлені питання, повно обґрунтовував свою точку зору, проте пропозиція альтернативного варіанту викликала утруднення. При розв'язанні практичного завдання допустив незначні похибки в алгоритмі та техніці виконання навички, виправлені за вказівкою викладача.
Задовільно «3»	Здобувач освіти у неповному обсязі виконав всі отримані завдання, відповіді на додаткові та навідні запитання мають нечіткий, розпливчастий характер. Володіє основним обсягом теоретичних знань, неточно використовує професійну та наукову термінологію. Відчуває значні труднощі при побудові самостійної логічної відповіді, у застосуванні теоретичних знань при аналізі практичних завдань. У відповідях мають місце суттєві помилки. При вирішенні клінічної задачі з помилками інтерпретував дані анамнезу, результати клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень, не знав окремих деталей, допускав неточності у відповідях на питання, недостатньо правильно обґрунтовував свої відповіді та трактував формулювання, відчував труднощі у виконанні завдань та пропозиції альтернативних варіантів. При розв'язанні практичного завдання припустився значних похибок у алгоритмі та техніці виконання навички.
Незадовільно «2»	Здобувач освіти не виконав отримані завдання, у більшості випадків не дав відповіді на додаткові та навідні запитання екзаменаторів. Не опанував основний обсяг теоретичних знань, виявив низький рівень володіння професійною та науковою термінологією. Відповіді на питання є фрагментарними, непослідовними, нелогічними, не може застосовувати теоретичні знання при аналізі практичних завдань. У відповідях має місце значна кількість грубих помилок. При вирішенні клінічної задачі не міг інтерпретувати отримані дані анамнезу, результати клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень, відповісти на поставлені питання, або допускав у відповідях суттєві помилки; не міг обґрунтувати свої рішення чи робив це не переконливо. Альтернативних варіантів не пропонував. При розв'язанні практичного завдання не продемонстрував або припустився грубих помилок і

похибок в алгоритмі та техніці виконання навички.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінка за дисципліну складається на 50% з оцінки за поточну успішність та на 50% з оцінки за іспит.

Середній бал за дисципліну переводиться у національну оцінку та конвертується у бали за багатобальною шкалою(200-бальною шкалою).

Конвертація традиційної оцінки в 200-бальну виконується інформаційно-технічний відділ Університету програмою «Контингент» за формулою:

Середній бал успішності (поточної успішності з дисципліни) x 40

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну

Національна оцінка за дисципліну	Сума балів за дисципліну
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

За *рейтинговою шкалою ECTS* оцінюються досягнення студентів з освітньої компоненти, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів, шляхом ранжування, а саме:

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

10. Методичне забезпечення:

- Робоча програма навчальної дисципліни
- Силабус навчальної дисципліни
- Мультимедійні презентації
- Ситуаційні клінічні завдання
- Методичні розробки практичних занять
- Електронний банк тестових завдань за підрозділами з дисципліни

Навчально-методична література:

1. Неонатологія : підручник: у 3 т. / [Т. К. Знаменська, Ю. Г. Антипкін, М. Л. Аряєв та ін.] ; за ред. Т. К. Знаменської. – Львів: Видавець Марченко ТВ. 2020, Т1. 407 с; Т2 .455 с.; Т3. 379 с
2. Педіатрія Навчальний посібник у двох томах за ред. М.Л.Аряєва, Н.В.Котової. – Т.1. Неонатологія. Гематологія. Ендокринологія. – Одеса.: ОНМедУ. – 2014. – 155 с
3. Педіатрія. Диференційна діагностика. Невідкладні стани; за редакцією Аряєва М.Л., Котової Н.В. Одеса: ОНМедУ. – 2017. – 280 с.
4. Педіатрія. Диференційна діагностика. Невідкладні стани за редакцією Аряєва М.Л., Котової Н.В., електронне видання на компакт-диску. ОНМедУ. – 2017

11. Питання для підготовки до підсумкового контролю:

1. Організація надання неонатальної допомоги в Україні. Питання біоетики в сучасній неонатології.
2. Медичний догляд за здоровою новонародженою дитиною.
3. Недоношені діти. Критерії визначення недоношеності. Особливості адаптації передчасно народжених дітей. Етіологічні фактори недоношеності. Анатомо-фізіологічні особливості. Класифікація недоношених дітей за масою тіла при народженні та співвідношенням фізичного розвитку та гестаційного віку
4. Недоношені діти. Оцінка морфологічної та нейро-функціональної зрілості передчасно народжених дітей (за шкалою Балард).
5. Недоношені діти. Принципи виходжування недоношених дітей. Особливості вигодовування недоношених дітей.
6. Екстрена допомога при основних невідкладних станах у недоношених новонароджених: гіпотермії, дихальній недостатності, гіпоглікемії.
7. Затримка внутрішньоутробного розвитку: причини, постнатальна діагностика, особливості ранньої неонатальної адаптації.
8. Асфіксія новонародженого: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.
9. Асфіксія новонародженого. Первинна реанімація новонароджених.
10. Пологова травма: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.
11. Респіраторний дистрес-синдром новонароджених: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.
12. Пневмонія новонароджених: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.
13. Гемолітична хвороба новонароджених: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.
14. Геморагічна хвороба новонароджених: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.
15. TORCH-інфекції новонароджених: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.
16. Бактеріальні інфекції новонароджених. Гнійно-запальні захворювання шкіри та підшкірно-жирової клітковини новонароджених, захворювання пупкового канатику, пупкової ранки та пупкових судин: класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.
17. Бактеріальні інфекції новонароджених. Сепсис новонароджених: визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.
18. Анемії у дітей (дефіцитні, постгеморагічні, гемолітичні, внаслідок порушення гемопоезу): визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.
19. Геморагічні захворювання у дітей. Коагулопатії (гемофілія): у дітей: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.
20. Геморагічні захворювання у дітей. Тромбоцитопенії (тромбоцитопенічна ідіопатична пурпура) у дітей: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.
21. Геморагічні захворювання у дітей. Геморагічний васкуліт: у дітей: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз. Невідкладна допомога при кровотечах у дітей.
22. Лейкемії у дітей: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.

23. Лімфоми у дітей: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.
24. Цукровий діабет у дітей: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика, прогноз. Гострі та хронічні ускладнення цукрового діабету у дітей.
25. Цукровий діабет у дітей. Гіперглікемічна кетоацидотична та гіпоглікемічна коми у дітей: причини виникнення, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, надання невідкладної допомоги, профілактика.
26. Класифікація захворювань щитовидної залози у дітей. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика та прогноз дифузного токсичного зобу, гіпотиреозу, аутоімунного тиреоїдиту, ендемічного зобу у дітей. Невідкладна допомога при тиреотоксичній кризі у дітей.
27. Захворювання гіпоталамо-гіпофізарної системи, статевих залоз та наднирників у дітей. Етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.
28. Ожиріння у дітей. Визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Неонатологія : підручник : у 3 т. / [Т. К. Знаменська, Ю. Г. Антипкін, М. Л. Аряєв та ін.] ; за ред. Т. К. Знаменської. – Львів : Видавець Марченко ТВ. 2020, Т1. 407 с; Т2 .455 с.; Т3. 379 с
2. Педіатрія Навчальний посібник у двох томах. за ред. М.Л.Аряєва, Н.В.Котової. – Одеса : ОНМедУ, 2014 Т.1. Неонатологія. Гематологія. Ендокринологія. – 155 с.
3. Педіатрія. Диференційна діагностика. Невідкладні стани. М.Л.Аряєв, Н.В.Котова, О.О. Зелинський [та інш.]; за редакцією Аряєва М.Л., Котової Н.В. Одеса : ОНМедУ. – 2017. – 280 с.
4. Педіатрія. Диференційна діагностика. Невідкладні стани за редакцією Аряєва М.Л., Котової Н.В., електронне видання на компакт-диску.. – ОНМедУ. – 2017.

Додаткова

1. Aryayev M, Senkivska L and Lowe JB (2021) Psycho-Emotional and Behavioral Problems in Children With Growth Hormone Deficiency. *Front. Pediatr.* 9:707648. doi: 10.3389/fped.2021.707648, SCOPUS, Квартиль Q1
2. Аряєв М. Л., Сенківська Л. І. Якість життя дітей з дефіцитом гормону росту: значення клінічних, психоемоційних та соціо-демографічних факторів/ Аряєв М. Л., Сенківська Л. І. // Проблеми ендокринної патології. – 2021. – №3 (Т75). – С. 7–13. <https://doi.org/10.21856/j-PEP.2021.3.01>, SCOPUS, Квартиль Q4
3. Senkivska L, Aryayev M. Compliance and barriers to growth hormone therapy in children. *Pediatrics Polska - Polish Journal of Paediatrics.* 2021;96(3). – С.181-184. DOI: <https://doi.org/10.5114/polp.2021.109303> SCOPUS, Квартиль Q4
4. Аряєв М. Л., Сенківська Л. І. Домашнє і шкільне насильство щодо низькорослих дітей з дефіцитом гормону росту/ Аряєв М. Л., Сенківська Л. І. // Медичні перспективи. – 2021. – №3 (Т26). – С. 125–131. DOI: <https://doi.org/10.26641/2307-0404.2021.3.242113> SCOPUS, Квартиль Q 4
5. Сенківська Л. І., Аряєв М. Л. Клінічна та аутологічна характеристика дефіциту гормону росту дітей південного регіону України / М. Л. Аряєв, Л. І. Сенківська. // Вісник Вінницького національного медичного університету. – 2021. – № 1 (Т 25). – С. 40–44. DOI: 10.31393/reports-vnmedical-2021-25(1)-07
6. Сеньківська Л. І. Програма виявлення дефіциту гормону росту у дітей Одеського регіону / Л. І. Сеньківська // Современная педиатрия. – 2018. – № 7. – С. 34–38.

7. Аряєв М. Л. Клініко-епідеміологічна характеристика низькорослості дітей Одеського регіону / М. Л. Аряєв, Л. І. Сеньківська // Современная педиатрия. - 2017. - № 6. - С. 36-40.
8. Аряєв М. Л. Ідентифікація біоетичних проблем у дітей з дефіцитом гормону росту / М. Л. Аряєв, Л. І. Сеньківська // Етичні аспекти біомедичних досліджень та медичної практики: шостий національний конгрес з біоетики з міжнар. участю, 27–30 вересня 2016 р., Київ. – С. 50–51.
9. Циунчик Ю. Г. Клінічне значення психоемоційних факторів при ожирінні у дітей / Ю. Г. Циунчик // Сучасна педіатрія. – 2016. – № 5. – С. 98–101.
10. Аряєв М. Л. Синдром жорсткого поведіння з дитиною в неонатології та педіатрії: біоетичні проблеми та психоневрологічні наслідки / М. Л. Аряєв // Журнал Національної академії медичних наук України. – 2015. – Т. 21, № 3–4. – С. 357–366.
11. Аряєв М. Л. Вроджений туберкульоз / М. Л. Аряєв, Н. В. Котова // Неонатологія, хірургія та перинатальна медицина. – 2015. – Т. 5, № 1. – С. 90–93.
12. Аряєв М. Л. Неонатальний (дисемінований) лістероз / М. Л. Аряєв, Н. В. Котова // Неонатологія, хірургія та перинатальна медицина. – 2013. – Т. 3, № 1. – С. 68–70.
13. Аряєв М. Л. Вроджена інфекція, спричинена вірусом Varicella-Zoster / М. Л. Аряєв, Н. В. Котова // Неонатологія, хірургія та перинатальна медицина. – 2013. – Т. 3, № 2 (8). – С. 71–74.
14. Аряєв М. Л. Вроджена інфекція, спричинена парвовірусом В19 (В08.3; Р35.8) / М. Л. Аряєв, Н. В. Котова // Неонатологія, хірургія та перинатальна медицина. – 2013. – Т. 3, № 3. – С. 96–98
15. Уніфікований клінічний протокол вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Респіраторний дистрес-синдром у передчасно народжених дітей», НАМНУ, Асоціація неонатологів України, Державний експертний центр МОЗ України, 2018. – 116 с.
16. Уніфікований клінічний протокол вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Ентеральне харчування недоношених немовлят», НАМНУ, Асоціація неонатологів України, Державний експертний центр МОЗ України, 2017. – 66 с.
17. НОВИЙ КЛІНІЧНИЙ ПРОТОКОЛ «Допомога новонародженим з жовтяницею» Неонатальна жовтяниця Queensland Clinical Guideline. Наказ МОЗ України № 1422 від 29 грудня 2016 року «Про внесення змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 28 вересня 2012 року № 751».
18. НОВИЙ КЛІНІЧНИЙ ПРОТОКОЛ реанімаційної та післяреанімаційної допомоги новонародженим. Реанімація новонароджених. Поновлення настанови Американської кардіологічної асоціації щодо серцево-легеневої реанімації та невідкладної серцево-судинної допомоги 2015 року. Наказ МОЗ України № 1422 від 29 грудня 2016 року «Про внесення змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 28 вересня 2012 року № 751».
19. ПРОФІЛАКТИКА ПЕРЕДАЧІ ВІЛ ВІД МАТЕРІ ДО ДИТИНИ АДАПТОВАНА КЛІНІЧНА НАСТАНОВА, ЗАСНОВАНА НА ДОКАЗАХ. https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2016_449_akn_prof_vil.pdf
20. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 24.02.2015 № 92 Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги дітям ВІЛ-інфекція (чинний)

13. Електронні інформаційні ресурси

1. <https://www.pediatrics.od.ua/> Сайт кафедри педіатрії №1
2. <http://moz.gov.ua> – Міністерство охорони здоров'я України
3. www.ama-assn.org – Американська медична асоціація / AmericanMedicalAssociation

4. www.oarn.od.ua- ГО "Одеська Асоціація лікарів-педіатрів та неонатологів"
5. www.who.int – Всесвітня організація охорони здоров'я
6. www.dec.gov.ua/mtd/home/ - Державний експертний центр МОЗ України
7. <http://bma.org.uk>– Британська медична асоціація
8. www.gmc-uk.org- GeneralMedicalCouncil(GMC)
9. www.bundesaerztekammer.de – Німецька медична асоціація
10. https://www.who.int/workforcealliance/members_partners/member_list/ipa/en/ - Міжнародна асоціація педіатрів / InternationalPediatricAssociation (IPA)